

Fejlődő országok helyi fejlesztésének tanulságai a képességszemlélet szemszögéből

Gébert Judit

Szegedi Tudományegyetem, Gazdaságtudományi Kar Kutatóközpont

geberty.judit@eco.u-szeged.hu

Absztrakt

Tanulmányomban különböző fejlődő országbeli fejlesztési projekteket vizsgállok meg és hasonlítok össze egymással. Elemzésem a szekunder irodalomra korlátozódik, vagyis csak a szakirodalomban egyszer már bemutatott esettanulmányokkal foglalkozom. Amartya Sen képességszemlélete alapján egy értékelési keretet állítok fel, melynek segítségével az esettanulmányok metaelemzését végzem el. A gazdaságfejlesztés irodalmában és gyakorlatában általában követett eszköz-szemlélet, vagy infrastruktúra-szemlélettől jelentősen különbözik a képességszemlélet alapú elemzés. Ez utóbbi ugyanis nem a materiális eszközök (például: öntözőrendszerek, kutak, házak stb.), vagy a jövedelemtermelő képesség meglétére helyezi a hangsúlyt, hanem arra, hogy ezek az eszközök milyen tényleges szabadságokat biztosítanak az érintettek számára. Ezen felül: a képességszemlélet különös hangsúlyt fektet a „mit fejleszt?” kérdés mellett a „ki fejleszt?” és „hogyan fejleszt?” kérdésekre is. Az elemzés eredményeképpen megállapítható, hogy a helyi fejlesztések gyakorlata és hagyományos projekt-szemléletű értékelése több hiányossággal is küszködik. Ezek a következők: a projekt-szemlélet nem tudja értékelni egy fejlesztés nem szándékolt hatását; úgy tekint a projekt kedvezményezettjeire, mint páciensekre és nem aktív cselekvőkre; figyelmen kívül hagyja a társadalmi helyzet komplexitását; és homogenizálja az embereket. A helyi fejlesztések problémáinak feltérképezése fontos tanulsággal szolgál nem csak a fejlődő országbeli, hanem a magasabb jövedelmű országokban megvalósuló helyi projektekre nézve is.